

אחרי

א. איז רש"י מבאר, אז דער פסוק קומט דא זאגן, "מגיד" — (ניט אויסצורע-
כענען די בגדי כהונה און דעם ציווי אז
מ'דארף זיי אנטאן ווען מ'גייט אריין צו
טאן די עבודה בקודש, נאר) אז ער
דארף אנטאן בלויז די בגדים, און ניט די
"שמונה בגדים" (וועגן וועלכע מ'האט
געלערנט פריער אין פ' תצוה אז אין זיי
איז אהרן משמש אלע מאל).

ב. מען דארף נאך אבער פארשטיין:
הוספת תיבת "מגיד" אין פירוש רש"י
איז בדרך כלל אין א פאל ווען דער ענין
וואס רש"י זאגט שטייט ניט בפשט
הפסוק מפורש, נאר "מגיד" — דער
פסוק קומט זאגן א געוויסע זאך, נוסף
אויף דעם וואס ער זאגט בפירוש¹. איז
דא ניט פארשטאנדיק: דער ענין אז ער
טוט אן נאר ארבעה בגדים, ניט שמונה
בגדים, שטייט בפירוש אין דעם פסוק?
אויך דארף מען פארשטיין דעם סיום
פון לשון רש"י, "אלא בארבעה ככהן
הדיוט וכולן של בוי".

א) מען זעט אין פסוק אז דא זיינען
אויסגערעכנט ארבעה בגדים, איז וואס
דארף עס רש"י זאגן?

ב) וואס איז ער מוסיף ומחדש "ככהן
הדיוט"; מ'ווייסט דאס שוין פון פריער
(אין פ' תצוה) אז א כהן הדיוט טראגט
נאר "ארבעה בגדים".

ג) בכל אופן: למאי נפק"מ אז דאס איז
"ככהן הדיוט"?

ד) "כולן של בוי" — עס שטייט

א. בתחלת פרשתנו, וואו עס ווערט
דערציילט, "ויאמר ה' אל משה דבר אל
אהרן גו' ואל יבא בכל עת אל הקודש גו'
בזאת יבוא אהרן אל הקודש", שטייט אין
פסוק: "כתונת בד קודש ילבש גו'".

שטעלט זיך רש"י אויף די ווערטער
"כתונת בד גו'" און איז מפרש: "מגיד
שאינו משמש לפניו בשמונה בגדים
שהוא משמש בהם בחוץ שיש בהם זהב
לפי שאין קטיגור נעשה סניגור", אלא
בארבעה ככהן הדיוט וכולן של בוי".

בפשטות איז דער פשט אין פירוש
רש"י: ער קומט דא פארענטפערן וואס
דא שטייט דער ציווי אויף אנטאן די
בגדים ("כתונת בד קודש ילבש גו' בגדי
קודש הם גו' ולבשם") ווי א נייע זאך, א
חידוש דבר; בשעת דאס איז שוין
מפורש נאך אין פ' תצוה², סיי דעם עצם
חיוב צו מאכן די בגדים און סיי דער
חיוב זיי צו טראגן, "בבואם אל אהל
מועד או בגשתם אל המזבח לשרת
בקודש ולא ישאו עון ומתו גו'".³

וואס גיט צו דער ציווי דא ביים דיבור
לאהרן?

(1) טז, ד.

(2) כ"ה בדפוס רש"י שלפנינו. וכ"ה גם בדפוס
ראשון. ובא' מכת"י רש"י (שתח"י) — "בפנים".
ובדפוס שני ובכמה כת"י רש"י ליתא תיבת "לפנים".
(3) בדפוס ראשון וא' מכת"י רש"י (שתח"י) ליתא
ש"ש בהם זהב. אבל כ"ה בשאר הדפוסים וכת"י
רש"י (שתח"י).

(4) מקורו בגמ' ר"ה כו, א. דיעה הא' בויק"ר
פכ"א, י"ד. ירושלמי יומא פ"ז ריש ה"ג.

(5) ראה גוי"א, דבך טוב ושפ"ח כאו.

(6) כה, ב ואילך.

(7) שם כה, מג.

(8) ראה לדוגמא פרש"י פרשתנו יח, ג. ובכ"מ.

(9) שם כה, מ"ב.

די ד' בגדים (ווי געזאגט אין פ' תצוה¹⁵)
 „הכתנות שש מצנפת שש ואבנט גו'¹⁶,
 געווען „שש משזר“¹⁶, משא"כ דא
 ביהכ"פ איז „כתנות בד ומכנסי בד גו'
 ובאבנט בד גו' ובמצנפת בד גו' — ניט
 „שש משזר“, נאר איין חוט¹⁷. און דערי-
 בער רעדט דער פסוק נאר וועגן (דער
 לבישה פון) די ד' בגדים.

און דאס איז רש"י שולל מיט זיין
 פירוש „מגיד כו' — ניט ווי מ'האט גע-
 קענט לערנען אז דער פסוק איז נאר
 מפרט דעם שינוי, וועלכער איז נאר אין
 די ד' בגדים (אבער ער איז ניט שולל די
 לבישה פון די אנדערע ד' בגדים), נאר
 „אינו משמש לפני בשמונה בגדים“,
 דער פסוק קומט שולל זיין די בגדים
 „שהוא משמש בהם בחוץ“, אלא
 בארבעה ככהן הדיוט¹⁸.

ד. אבער אויך דער פירוש איז
 שווער, ווייל¹⁹

[נוסף לזה וואס אויך לפירוש זה איז
 ניט גלאטטיק די הוספה „מגיד“, ווארום
 סוף סוף איז רש"י ניט מוסיף אויף
 המפורש בפסוק, ער איז בלויז שולל א
 פירוש מוטעה ניט ווי די משמעות
 הפסוק — איז נוסף אויף דעם]

בפירוש אין פסוק ביי יעדערן פון די
 בגדים אז ער זאל זיין פון „בד“. וואס
 איז רש"י מוסיף „וכלול של בויז“?

ג. לכאורה וואלט מען געקענט
 לערנען אז רש"י קומט שולל זיין גאר אן
 אנדער פירוש:

לערנענדיק דעם פסוק „כתנות בד
 קודש גו'“, וואלט מען געקענט זאגן:
 היות אז מ'ווייס שוין פון פרשת תצוה¹⁰
 אז אהרן כהן גדול האט שמונה בגדים
 וואס זיי אלע זיינען „לכבוד ולתפ-
 ארת“¹¹, ווי קומט עס אז ביים אריינגיין
 אחת בשנה לקודש הקדשים זאל ער
 אנטאן נאר פיר פון די בגדים, און ניט די
 אנדערע פיר — ממעט זיין אין דעם
 „לכבוד ולתפארת“¹²?

מצד דעם וואלט מען געלערנט, אז
 דער פסוק קומט ניט זאגן אז ער דארף
 אנטאן נאר די פיר בגדים, ווארום ס'איז
 פשוט אז ער דארף אנטאן (במכש"כ פון
 א גאנץ יאר) אלע שמונה בגדים (און ווי
 ס'איז משמע פון אנדערע מפרשי
 התורה¹³). דער פסוק קומט זאגן דעם
 שינוי¹⁴ שביום הכיפורים — אז די ד'
 בגדים דארפן זיין דאמאלס (ביום
 הכפורים) אנדערש: א גאנץ יאר זיינען

(15) כח, כט.

(16) פקודי לט, כח.

(17) ולהעיר שגם ע"ז ההלכה הרי כתב הרמב"ם
 (הל' כלי המקדש פ"ח הי"ד) כל מקום שנאמר
 בתורה שש או שש משזר צריך שיהי חוט כפול
 ששה ומקום שנאמר בד אם הי' חוט אחד לבדו כשר.
 אלא שברמב"ם שם מסים, ומצוה מן המובחר שיהי
 כפול ששה. אבל ראה זכנים יח, סעי' ובפרשי שם
 שגם שוורין מעכב. וראה משנה למלך שם ה"ג
 בארוכה.

(18) ועוד: א) זהו היפך דעת רש"י (אבל ש"ע
 הש"ס דכל הבגדים ציל שש משזר גם בדיעבד, כנ"ל
 בהערה שלפניו. ב) ועיקר: כבר מפורש בצו שם
 „ולבש הכהן מו בד (הכתנות) ומכנסי בד ילבש על
 בשרו“, דהנאמר בבגדי כהונה „שש“ היינו „בד“.

(10) כח, ד ואילך.

(11) כח, ב.

(12) ואף שגם בבגדי כהן הדיוט נאמר (שם כח,
 מ) „לכבוד ולתפארת“ — מובן, שאינו דומה לשמונה
 בגדי כה"ג. וראה רמב"ן שם, ב. רש"ב שם, מ.
 סהמ"צ להרמב"ם מ"ע לג. — ועפ"ז מובנים דברי
 חז"ל (פרשי' במגילה יב, א ד"ה בגדי — מאסת"ר
 שם. ועוד) — כה"ג דוקא.

(13) ראה ראבי"ע כאן. רש"ב"ם תצוה כח, לה.
 וכבר העירו מו"ק"ר פכ"א, ז (וראה מפרשים שם).
 וראה ת"ש מלואים לפ' תצוה ס"יו.

(14) וכמו שמצינו בפ' צו (ו, ג) שהכתוב מפרט
 רק ב' בגדים אף שפשוט שצריך ללבוש כל הבגדים.
 אלא שמחמת טעם מפרט רק ב' אלו — ראה רש"י
 ומפרשי שם.

נאך אונזער פסק — דארפן אויך געטאן ווערן אין די ארבעה בגדים.

דעריבער איז רש"י מפרש: „מגיד שאינו משמש לפנים בשמונה בגדים שהוא משמש בהם בחוץ כו'". אע"פ אז פשטות הכתוב איז לכאורה משמע אז ס'איז נוגע צו די ביידע קרבנות וואס ווערן געזאגט אין פריערדיקן פסוק, סיי דער חטאת און סיי די עולה — איז דער פירוש ניט אזוי, נאר דער פסוק קומט זאגן אז „אינו משמש לפנים בשמונה בגדים שהוא משמש בהם בחוץ", און דער איל לעולה איז דאך הקרבנו בחוץ²⁰. ולאידך, די אלע ווייטערדיקע עבודות — די הוייט הדם פון די שני שעירי עזים און די קטורת כו' — איז דאך אלץ בפנים (אדער צורך פנים²¹),

(21) בסגנון אחר: כיון שנעשו בהדברים שדמם נכנס לפנים הרי זה כהתחלת עבודת פנים. וראה יומא ס, סע"ב. „צורך פנים כפנים דמי". אלא שע"ד ההלכה אמרינן זה לדעת ר"י (לענין הקדים מעשה לחבירו בבגדי לבן מכחוצ) רק בשחיטה ובחפינה ולא בהגדלה וידי ושיפכת שיריים וכל מתנות הפרוכת ומזבח הזהב (ראה פרש"י שם ע"א ד"ה בבגדי לבן. וראה רמב"ם ה' עבודת יוה"כ פ"ה ה"ב). משא"כ ע"ד הפשט (ולעצם ענין לבישת בגדי לבן) אמרינן זה בכל העבודות הנעשות בדברים שנכנסים לפנים. וראה יומא מ, א ואילך. לח"מ לרמב"ם שם ה"א. ואכ"מ.

(*) וצ"ע בשעיר המשתלח לפרש"י אם הוא נחשב כקרבן אחד עם שעיר השני (שלכן הציווי דלקיחתם והעמדתם כו' נאמר על שניהם ביחד, שני השעירים (ראה פסוקים טז, ה. ז"ח). וראה יומא רפ"ו (סב, א ואילך)) והכפרה בדם של שעיר המזבח בפנים הוי (גם) כחלק (וכפרה) של (דם) שעיר המשתלח. ולהעיר מיומא מ, ריש ע"ב: יעמד חי לפני ה' לכפר עליו (פרשתנו טז, י"ד) עד מתי כו' עד שנת מתן דמו של חבירו כו' בכפרת דמים הכתוב מדבר (ולהעיר שהוא דעת ר"י שס"ל יומא ס, סע"א) שסדרו מעבב בדברים הנעשים בבגדי לבן מבפנים. וראה שם סה, א. אלא שרש"י בפירושו עתה פ' לכפר עליו — שיתודה עליו (כדעת ר"ש שם). ואכ"מ.

דער סיום פון פירוש רש"י „ככהן הדיט) וכולן של בוך" איז ניט נאר איבעריק, נאר דאס איז א הדגשה אויף להיפך; עס גיט א מקום לטעות אז דער חידוש פון פסוק איז אין די ד' בגדים (וואס דער פסוק רעכנט יע אויס), אז „כולן של בוך" — היפך הנ"ל אין פירוש רש"י, אז דער חידוש פון פסוק איז (בלויז) אין דעם וואס ער טראגט ניט די אַנדערע פיר בגדי זהב.

ה. איז דער ביאור בזה:

רש"י קומט פארענטפערן א שאלה וואס שטעלט זיך אין פסוק: פארוואס שטייט אט דער פסוק (וועגן לבישת הבגדים) במקום זה? לכאורה האט עס געדארפט שטיין — אדער פאר אלע עבודות וקרבתות פון דעם כהן גדול ביום הכפורים (אין דעם פריערדיקן פסוק), אדער נאכדעם ווי דער פסוק רעכנט אויס די אלע עבודות וואס ער האט געדארפט טאן זייענדיק אַנגעטאן אין די בגדים¹⁹.

פון דעם וואס די תורה זאגט דעם ציווי דא גלייך נאך דעם פסוק „בזאת גו' בפר בן בקר לחטאת ואיל לעולה" וואלט מען בפשטות געלערנט, אז די ארבעה בגדים טוט ער אן נאר בא דעם פר בן בקר לחטאת ואיל לעולה, זייענדיק די קרבנות המיוחדים לו ביום הכפורים.

אָבער פון די פסוקים ווייטער איז קלאר, אז: א) עולתו — דער איל לעולה — ווערט געטאן אין אַנדערע בגדים, „ולבש את בגדיו", וואס דאס מיינט די „שמונה בגדים שהוא עובד בהן כל ימות השנה"²⁰. ב) אז די אלע עבודות ביו עולתו — די שני שעירי עזים לחטאת פון עדת בני ישראל און די עבודת הקטורת כו' וואס ווערן אויסגערעכנט

(19) לאחר פסוק כב.

(20) טז, כד ובפרש"י.

ובמילא ווערן זיי געטאן אין די ארבעה בגדים.

און דאס גופא איז דער טעם וואס דער ענין הבגדים שטייט דוקא דא נאכן פסוק, "בזאת יבוא אהרן אל הקודש גו'", ניט פריער פאר אלע קרבנות און ניט שפעטער נאך דעם סיום פון די קרבנות המיוחדים פון יוהכ"פ:

מיט דעם זאגט דער פסוק, אז די לבישה פון די פיר בגדים איז ניט מצד (עבודת) היום פון יוהכ"פ, נאר מצד "בזאת יבוא אהרן אל הקודש" — דער חידוש פון (יום הכפורים, דער) שימוש בפנים; דער שימוש בפנים קען ניט זיין מיט שמונה בגדים, שהוא משמש בהם בחוץ" (וואס דא מיינט ער (בעיקר) ניט דעם שימוש בכל ימות השנה²², נאר שהוא משמש בהם בחוץ" ביוהכ"פ עצמו).

ו. עפ"ז ווערט אויך פארענטפערט א תמ' פארוואס רש"י באווארענט ניט א קושיא בפשוטו של מקרא:

וויבאלד אז "אין קטיגור נעשה סניגור", און דערפאר טאר דער כה"ג ניט משמש זיין בבגדי זהב — ווי קומט עס אז בחוץ זאל ער יע משמש זיין בבגדי זהב?

בנוגע צו עבודת כה"ג בכל ימות השנה — אפילו ווען ער טוט אז עבודה וואס ענינה איז כפרה — וואלט מען געקענט ענטפערן, אז "אין קטיגור נעשה סניגור" זאגט מען נאר אין יום הכפורים, וואס כל ענינו פון אט דעם טאג איז (כשמו) — כפורים, און דערפאר דארף די עבודה פון דעם טאג זיין מיט א זהירות מיוחדת, ניט געבן קיין ארט פאר אז ענין פון "קטיגור".

אבער בנוגע דער עבודה פון יום הכפורים עצמו — איז ניט פארשטאנדיק: די גאנצע עבודת יוהכ"פ, סיי עבודה בפנים און עבודה בחוץ, האט ניט געדארפט זיין בבגדי זהב²³!

איז דער ביאור בזה אנגעדייטעט אין דעם וואס דער פסוק, "כתונת בד גו'" קומט בהמשך צום פסוק, "בזאת יבוא אהרן גו'":

דורך מקדים זיין גלייך בהתחלת עבודת יום הכפורים די ווערטער, "בזאת יבוא גו' בפר גו'" לערנט אונז דער פסוק, אז די נקודה פון יום הכפורים איז (ניט די עבודת היום, נאר) "יבוא אהרן אל הקודש", די כניסה לקודש הקדשים²⁴, און דאס ברענגט די כפרה של יום הכפורים; נאר בכדי²⁵ די כניסה לקודש זאל זיין ווי עס דארף צו זיין — דארף זי זיין "בזאת", עס פאדערן זיך פארשידענע קרבנות ועבודות (סיי בפנים און סיי בחוץ — ווי דער איל לעולה).

ובמילא איז פארשטאנדיק, אז די בא-ווארעניש פון "אין קטיגור נעשה סניגור" איז בעיקר (אין דעם ארט פון כפרה דיום הכפורים —) אין דער עבודה בפנים²⁶.

(23) והרי מפורש (טו, כד) "וכפר בעדו ובעד העם" ע"ז ש. ויצא ונעשה את עולותיו ואת עולת העם. ועל כל היום בכלל (טז, ל) "כי ביום הזה יכפר עליכם גו'".

(24) להעיר מב' הדיעות ביומא ס, ריש ע"ב: ר"י סבר מקום שמתכפרין בו פעם אחת בשנה ורי"ן סבר דברים המתכפרין בהן פ"א בשנה.

(25) להעיר מיומא נ, א: במה הוכשר אהרן לבוא אל הקודש בפר כו. ושם ד, א: והאי בזאת מביע ל"י לגופי כו'.

(26) בקה"ק (שבא בהמשך ל"בוא אל הקודש"). וכפרשי יומא ס, א ד"ה מבפנים (וראה פרשי' שם מ, א ד"ה חוקה). ולא כפשוטו לשון הרמב"ם (רפ"ה דהל' עבודת יום הכפורים), בפנים בהיכל. וראה

קומט אויס אז דער כה"ג איז דוקא ביוהכ"פ כאילו א מחוסר בגדים?

דערפאר מוז רש"י באווארענען, אז דער כה"ג טראגט ארבעה, "ככהן הדיוט": דאס וואס דער כה"ג טראגט בפנים נאר ארבעה בגדים, איז ניט דער פשט אז ער טראגט פיר פון זיינע אכט בגדים²⁹, נאר ער איז דעמאלט משמש ווי א כהן הדיוט³⁰, וואס מספר בגדיו איז (מלכתחילה) ארבעה.

ח. דערמיט וועט מען אויך פארשטיין דעם סיום לשון רש"י, "כולן של בוך":

כוונת רש"י איז ניט נאר צו מדגיש זיין אז די ד' בגדים זיינען ניט קיין ענין של "קטיגור" — וויבאלד אז "כולן של בוך": נאר דאס איז אויך א תוספת ראי' אז דער שימוש בפנים ביום הכפורים איז "ככהן הדיוט"³¹:

וועגן דעם אבנט של אהרן שטייט אין פ' פקודי³² אז ער איז געמאכט געווארן פון "שש משור ותכלת וארגמן ותולעת שני מעשה רוקם"

(אין פ' תצוה³³ וואו עס שטייט דער ציווי אויף עשיית הבגדים, שטייט נאר אז דער אבנט דארף זיין "מעשה רוקם", ער זאגט אבער ניט דערביי פון וועלכן מין (אדער מינים) ער ווערט געמאכט; משא"כ ביי עשיית הבגדים אין פקודי

ז. וויבאלד אז לויט פירוש רש"י איז דער חידוש פון פסוק, "כתונת בד גו" איז דער שלילה, אז בפנים טאר מען ניט משמש זיין מיט די בגדי זהב ווייל אין קטיגור נעשה סניגור — איז ניט גלאטיק:

ווען מ'לערנט די פסוקים אין פ' תצוה, זעט מען דעם גודל הזהירות וואס דארף זיין ביי לבישת הבגדים כדי די עבודה זאל געטאן ווערן אין אן אופן פון "לכבוד ולתפארת", ביז אז "המשמש מחוסר בגדים במיתה"²⁷ — היינט ווי קומט עס, אז צוליב "אין קטיגור נעשה סניגור" זאל דער כה"ג ניט זיין (בשלי-מות), "לכבוד ולתפארת", אפילו ניט טראגן דעם פולען מספר בגדים כרגיל?

[ויש להוסיף: וואלט מען געלערנט אז ביום הכפורים איז א דין מיוחד בנוגע בגדי כהונה²⁸, אז דער כה"ג דארף טראגן אן אנדער סוג בגדים, וועלכער איז מיוחד ליום הכפורים — איז ניט אזוי קשה. דכשם ווי בכל ימות השנה האט תורה אנגעזאגט א דין פון שמונה בגדים צו א כה"ג, האט אזוי אויך תורה אנגעזאגט א דין פון ד' בגדים מיוחדים ליום הכפורים:

וויבאלד אבער אז לויט רש"י איז ניטא קיין דין וחידוש מיוחד אין די ד' בגדים וואס דער כה"ג טראגט, סאיז נאר פאראן אן איסור צו טראגן בגדי זהב ביוהכ"פ — ווערט די קשיא: סוף-סוף

29) להעיר מלשון רש"י, "שאינו משמש לפניו בשמונה בגדים כו' שיש בהם זהב" (אף שרק בחלק מהם יש זהב), ולא כלשון הגמ' ר"ה שם, ירושלמי וכן בויקרא (הנל הערה 4): מפני מה אין כה"ג נכנס בבגדי זהב כו'.

30) להעיר מהגירסא בא' מכת"י רש"י (שתח"י):

בד' של כהן הדיוט.

31) להעיר גם מטורי אבן ר"ה שם ד"ה מ"מ.

32) לט, כט.

33) כת, לט.

בארוכה לח"מ שם (אבל ראה בדבריו שם בסופו דגרים ברמב"ם, לפנים מן ההיכל. וז"ה בקרית ספר (על הרמב"ם) שם).

27) פרש"י שם כת, מג.

28) ראה לקמן בפנים (סעיף ט) שכן משמע דעת הרמב"ם. ולהעיר מירושלמי יומא פ"ז סה"ב (ויקרא פכ"א, יא): ולמה בבגדי לבו כו' כשירות של מעלן כר שירות של מתן כו'.

— רש"י איז מדייק אז בפנים דארף ער משמש זיין אין „ארבעה ככהן הדיוט“ (כנ"ל בארוכה).

עד"ז זעט מען דעם חילוק פון רש"י מיטן רמב"ם אין דעם חיוב פון בגדי לבן אין נאך אז ענין:

דער רמב"ם³⁹ זאגט אז „עבודות המיוחדות ליום זה בבגדי לבן“. בגדי לבן איז א דין אין עבודות היום. וואס דערין איז פאראן א שוועריקייט — דער איל לעולה און איל העם זיינען עבודות המיוחדות ליום הכפורים⁴⁰, און אעפ"כ זיינען זיי נישט בבגדי לבן.

רש"י פארבינדט אבער דעם חיוב פון בגדי לבן מיט „פנים“, ס'איז נישט תלוי אין עבודות היום נאר אין דעם ארט פון דער עבודה — אלץ וואס ווערט געטאן אין פנים (אדער עכ"פ צוליב עבודת פנים⁴¹) דארף געטאן ווערן בבגדי לבן. ווארום, ווי גערעדט פריער, איז לויט רש"י (בפשוטו של מקרא), דער עיקר כפרה פון יום הכפורים איז מצד דער כניסה לפני ולפנים, און די עבודות היום זיינען בלויז א תנאי ומכשיר צו זיין כניסה.

י"ד. ואולי יש לומר, אז די צוויי ענינים הנ"ל — (א) צי בגדי לבן איז אן

שטייט אז אבנטו של אהרן כה"ג איז געווען פון די מינים הנ"ל).

קומט אויס, אז אבנטו של אהרן איז נישט נאר פון „בד" — היינט ווי זאגט דער פסוק, „ובאבנטו בד יחגור“? איז דערפון געדרונגען, אז די בגדים זיינען נישט די בגדי כהן גדול, נאר דאס זיינען די „ארבעה ככהן הדיוט“³⁴,

און רש"י נעמט אן (בפשוטו של מקרא), אז דאס וואס דער פסוק טיילט אויס אבנטו של אהרן (אין פ' פקודי) — און דערמאנט נישט די אבנטים פון בני (כאטש דארטן גופא³⁵ דערמאנט דער פסוק די אנדערע ג' בגדים פון בני אהרן) — איז ווייל דער פסוק רעדט דארט דוקא וועגן אבנטו של אהרן, משא"כ די אבנטים פון בני אהרן זיינען געמאכט געווארן אנדערש (כלו"ז פון בד)³⁶.

ט. וי"ל אז דאס איז — פון די ענינים מופלאים ע"ד ההלכה שבפירוש רש"י: רש"י איז מחולק מיטן רמב"ם אין דעם גדר פון די בגדי כה"ג ביוהכ"פ:

דער רמב"ם³⁷ זאגט „בגדי כהונה שלשה מינים, בגדי כהן הדיוט ובגדי זהב ובגדי לבן“ — לשיטת הרמב"ם זיינען די בגדי לבן של יוהכ"פ אן אנדער מין בגדים; נישט אז ס'איז אן איסור צו טראגן בגדי זהב בפנים ובמילא בלייבן ביי אים איבער (נאר) פיר פון זיינע אכט בגדים, נאר עס איז א דריטער מין בגדים³⁸.

(34) אבל ראה משכיל לדוד כאן.

(35) לט. כו"כ.

(36) ובגמ' פלוגתא באבנטו של כהן הדיוט — ראה יומא ה' א (ובפרשי' ותוס' שם), יב, סע"א ואילך. ולהלכה פסק הרמב"ם (רפ"ח מהל' כלי המקדש) דרקום בצמר.

(37) רפ"ח מהל' כלי המקדש.

(38) להעיר גם מהשגת הרמב"ן על ספח"צ

להרמב"ם מ"ע לג שמקשה לדעת הרמב"ם שם ד.ה"י ראוי שתמנה מצות בגדי לבן ביום הכפורים מצוה אחרת (מצוה בפ"ע). וראה מפרשי ספח"צ שם. ביאור הר"ם פערלא לטהמ"צ לרס"ג מנין הפרשיות פרשה ס"ב.

(39) רפ"ח מהל' עבודת יוהכ"פ.

(40) ראה רמב"ם שם פ"ה ה"א ובכס"מ שם. ובקריית ספר שם: איל ושיעור המוספין שעשאו קודם עבודת היום לא עשה כלום דאיל העם כתיב בהדי עבודת היום כדכתיב את עולתו ואת עולת העם. וראה גם פרשי' יומא ס, סע"א ד"ה בבגדי זהב. וראה לשון הרמב"ם בהכותרת להלכות עבודת יוהכ"פ. ובמנין המצות וספח"צ מ"ע מט.

(41) ראה לעיל הערה 21.

אידן און ברענגען אלעמען „לפני ה'“, נענטער צום איבערשטן לתורתו ולמצוותיו, דארף ער צום אלעם ערשטן וויסן, אז דערצו פאדערט זיך אז ער זאל אריינגיין „לפנים“. ער דארף זיך דער-גרונטעווען, „אריינגיין“ אין זיין פנימיות הנפש און בכח זה דוקא קען ער אויפ-טאן א כפרה וטהרה אויף זיך און אויף א צווייטן.

און דער וועג צו אריינגיין לפנים איז — דורך אויסטאן זיין „לכבוד ולתפארת“ די בגדי זהב. כל זמן ער פילט זיין „לכבוד ולתפארת“, קען ער נישט אריינגיין אין „פנים“, פנימיות הכוונה.

דוקא בשעת ער פילט זיך ווי א כהן הדיין — נישט בבגדי זהב נאר בבגדי לבן, „כולן של בוך“ — ביי אים איז מאיר דער ענין הפשיטות⁴⁴

דאס דוקא מאכט אים ראוי צו אריינגיין לפנים, און דורך דעם פועלן א כפרה וטהרה און נישט נאר אויף זיך, נאר אויך אויף א צווייטן, ביז אז

וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל⁴⁵.

(משיחת ש"פ אחרי תשל"ו)

ענין שלילי אדער אן ענין חיובי, (ב) צי בגדי לבן איז פארבונדן מיט עבודת היום אדער מיט כניסה לפנים — זיינען תלוי זה בזה:

אויב מ'זאל לערנען אז ס'איז א דין מיוחד וחיובי פון בגדי לבן, איז מסתבר צו זאגן אז דאס איז א דין אין עבודת היום. ווארום כשם ווי בגדי כהונה בכלל זיינען פארבונדן מיט עבודת הכהנים⁴², אזוי איז דער דין מיוחד פון בגדי לבן א פרט אין דער עבודה המיוחדת פון דעם טאג.

אויב אבער דער ענין פון בגדי לבן איז אן ענין שלילי — עס טארן נישט זיין בגדי זהב — איז מסתבר צו זאגן, אז דער איסור איז פארבונדן (נישט מיט דער עבודה גופא, נאר) מיט דעם מקום פון דער עבודה וואס „דערלאזט“ נישט אן ענין של זהב.

יא. פון דעם פרש"י האט מען ארויס א הוראה אין עבודת ה':

בשעת א איד וויל פועל זיין „לפני ה' תטהרו“⁴³ בנוגע זיך און בנוגע א צווייטן

(42) ראה רמב"ם הלכות כלי המקדש פ"י ה"ד. סהמ"צ להרמב"ם שם. ובמפרשים שם.

ולהעיר מהשקראט אם בגדי כהונה הם רק בשביל כהן העובד או שהעבודה בעצמותה זקוקה להבגדים (ראה אתוון דאורייתא כלל יט. בית האוצר ח"ב כלל י"ד. ושי"ג). ואכ"מ.

(43) פרשתנו טז, ל.

(44) ראה לקו"ת פרשתנו כח, טע"ב ואילך. ובארוכה עטרת ראש שער יוהכ"פ פ"ה ואילך (ל, א).
(45) פרשתנו טז, יז.

אחרי ב

אין דער פרשה, דעריבער האט ניט קיין ארט צו איבערזחזרן דעם ענין נאכ-אמאל. מוז מען זאגן, אז „אני ה' אלקי-כס" מיינט אן ענין חדש.

מען דארף אבער פארשטיין דעם פירוש פון רש"י:

פון די ווערטער „ולא תטמאו בהם אני ה' אלקיכם" קען מען לכאורה נאר מדייק זיין (מכלל הן אתה שומע לאו' —) „הא אם תטמאו אני אלקי-כס". פון וואנעט נעמט רש"י די אלע פרטים וואס ער זאגט דערנאך: „ואתם נפסלים מאחרי ומה הנאה יש לי בכס ואתם מתחייבים כלי"?

אמת טאקע דער פירוש שטייט אין תורת כהנים — אבער, ווי גערעדט כמה פעמים, איז ניט ענינו פון רש"י בפירושו על התורה, צו מעתיק זיין דרשות חז"ל (— ובלשוננו). ובפרט אז רש"י זאגט דא ניט „אתא בתוכ" (וכיו"ב),

וואס דערפון איז מוכח אז רש"י נעמט אן דעם פירוש אלס פשוטו של מקרא. ד.ה. אז די ווערטער „ולא תטמאו בהם

א. ביים סוף פון דער סדרה איז די תורה מסיים פרשת עריות מיטן אָנזאָג: „ושמרתם את משמרתי לבלתי עשות מחוקות התועבות גו' ולא תטמאו בהם אני ה' אלקיכם".

שטעלט זיך רש"י אויף די ווערטער „ולא תטמאו בהם אני ה' אלקיכם" און איז מפרש: „הא אם תטמאו אני אלקי-כס ואתם נפסלים מאחרי ומה הנאה יש לי בכס ואתם מתחייבים כלי", לכך נאמר אני ה' אלקיכם".

דער טעם פארוואס רש"י איז ניט מפרש די ווערטער „אני ה' אלקיכם" ווי ער איז מפרש בפ' וארא² „אני ה' נאמן ליפרע כו' אני ה' נאמן ליתן שכר", ובפרט אז ער זאגט דארט אז אזוי איז „אני ה'", „נדרש בכמה מקומות" — איז (ווי מפרשים³ זיינען מסביר): דער ענין „אני ה' — נאמן לשלם שכר" (און „ליפרע") איז שוין געשטאנען פריער⁴

(1) יח, ל.

(2) בתחלתה (ו, ב).

(3) גי'א כאן.

בשרי עה"ת כאן כתב, דהקשה לרש"י „שכל מקום שנאמר אני ה' . . אצל עונש (פירושו) אני נאמן ליפרע וכאן הוא אמור אצל עונש . . והעונש כבר אמור שאמר . . ונכתרו, לזה ארזיל שזה העונש האמור לעיל . . מתחייבים כלי" שהיא הכרת.

וצע' לפענדי, שהרי לכאורה החידוש ב„אני ה' — נאמן ליפרע" הוא (לא שחייבים עונש, כ"א) שהקב"ה „נאמן ליפרע" (וראה רש"י וארא ו, ג, שם, ו, 1). וא"כ גם אם „העונש כבר אמור" יש להוסיף „אני ה' (שהקב"ה נאמן ליפרע עונש זה). וראה ג"כ פרש"י פרישתנו (יח, ה): וחי בהם, לעוה"ב . . אני ה', נאמן לשלם שכר.

(4) יח, ו (שלם שכר). פי' ה' ברש"י שם, ב (וראה בארוכה לקמן סעיף ב) — ב' הענינים. פרש"י שם, ה (לפי' הא' בדי' ושמרתם. משא"כ לפי' ה' ב

לכאורה לא קאי על עריות (ראה רש"י שם, ד). ואכ"מ.

(5) ראה גם ס' זכרון ושפ"ח כאן.

(6) פרש"י יתרו כ, יב, ובכ"מ.

(7) ראה גם ח"י ופי' מהרי"ק (לבעהמ"ח שו"ת מהרי"ק) על פרש"י (ירושלים, תשל"א): יש לעיין מה זה שהאר"ק רש"י כו'. — אבל מבאר רק לשון רש"י (וקשר ג' הענינים), אבל אינו מבאר מהו ההכרח בפשט"ח לפרטי הלשונות שבפרש"י.

(8) עה"פ.

(9) ובפרט שיש שינויים בלשון רש"י לגבי לשון התוכ, ע"ש. ולהעיר ממש"כ בס' זכרון על לשון רש"י „מדרש רבותינו הוא בספרא אות באות" (1).